

Monitoruesi i Korrupsionit

Raport mbi Monitorimin e Aktiviteteve Institucionale në Luftë
Kundër Korrupsionit
Mars-Prill 2011

USAID
NGA POPULLI AMERIKAN
OD AMERIČKOG NARODA

INSTITUTE FOR
Sustainable
Communities

Publikimi i këtij Raporti u mundësua nga USAID-i përmes Programit për Fuqizimin e Shoqërisë Civile dhe implementuar nga Instituti për Komunitete të Qëndrueshme (Institute for Sustainable Communities). Qëndrimet në këtë Raport nuk reflektojnë qëndrimet e USAID ose ISC.

Përmbajtja

Përmbledhje Ekzekutive	3
Hyrje	4
Qeveria e Kosovës	5
Kuvendi i Kosovës	5
Sistemi Gjyqësor	6
Këshilli Gjyqësor i Kosovës	7
Policia e Kosovës	8
Doganat e Kosovës	9
Falënderime	10
Rreth Lëvizjes FOL	10

Lista e Akronimeve/Shkurtesave

AAK - Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës
AKK - Agjencia Kundër Korrupsionit
AKR - Aleanca Kosovare e Re
DHKEK - Drejtoria për Hetimin e Krimeve Ekonomike dhe Korrupsionit
EULEX - Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
ISC - Institute for Sustainable Communities (Instituti për Komunitete të Qëndrueshme)
KEK - Korporata Energjetike e Kosovës
KGJK - Këshilli Gjyqësor i Kosovës
KQZ - Komisioni Qendror Zgjedhor
LDK - Lidhja Demokratike e Kosovës
MM - Memorandum Mirëkuptimi
MTPT - Ministria e Transportit, Postës dhe Telekomunikacionit
OSHP - Organi Shqyrtues i Prokurimit
PDK - Partia Demokratike e Kosovës
PK - Policia e Kosovës
PTK - Postë-Telekomi i Kosovës
RP - Raporti i Progresit
USAID - United States Agency for International Development (Agjencia Amerikane për Zhvillim Ndërkombëtar)
TI - Transparency International

Përmbledhje Ekzekutive

Qeveria e Kosovës gjatë dy muajve (mars dhe prill) ka miratuar gjithsej 50 (pesëdhjetë) vendime. Nga këto vendime asnjë nuk ka qenë në luftë kundër korrupsionit, krimit të organizuar apo ekonomisë informale. Në kuadër të këtyre vendimeve ka qenë edhe ai për themelimin e Njesisë për Bashkëpunim Ndërkombëtar në Zbatimin e Ligjit dhe ai i Strategjisë Legjislative për vitin 2011. Në kuadër të kësaj strategjie do të hyjnë: projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publik, ai për Parandalimin e Konfliktit të Interesit, projekt-ligji për mbrojtjen e raportuesve (whistle blowers law), projektligji për Parandalimin dhe Luftimin e Krimit të Organizuar, projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit mbi Prokurimin Publik dhe ai për Financimin e Subjekteve Politike;

Kuvendi i Kosovës gjatë dy muajve (mars dhe prill) ka mbajtur gjithsej 7 seanca plenare. Prej tyre 4 (katër) janë mbajtur në muajin mars dhe 3 (tri) sosh në muajin prill. Në asnjërën nga këto seanca nuk është diskutuar për nivelin e lartë të korrupsionit në institucionet publike të vendit;

Këshilli Gjyqësor i Kosovës gjatë tre mujorit të parë nuk është treguar produktive në zgjidhjen e lëndëve anti-korrupsion. Në kuadër të kategorisë “shpërdorim me detyrën zyrtare ose autorizimit” kanë qenë 81 lëndë të pazgjidhura në fillim të periudhës raportuese, 17 lëndë të pranuar në punë, 98 lëndë aktualisht në punë, vetëm 14 lëndë të zgjidhura dhe gjithsej 84 lëndë kanë mbetur të pazgjidhura. Në kuadër të kategorisë “marrja e ryshfetit” kemi 21 lëndë të pazgjidhura në fillim të periudhës raportuese, 2 të pranuar në punë, 23 lëndë aktualisht në punë, 0 lëndë të zgjidhura dhe 23 kanë mbetur të pazgjidhura. Ndërkaq në kuadër të kategorisë “dhënie e ryshfetit” kemi 9 lëndë të pazgjidhura në fillim të periudhës raportuese, 0 lëndë të pranuar në punë, 9 lëndë aktualisht në punë, 0 lëndë të zgjidhura dhe 9 kanë mbetur të pazgjidhura.

Sipas statistikave të Drejtorisë për Hetimin e Krimeve Ekonomike dhe Korrupsion (DHKEK) rezulton se Policia e Kosovës në muajt mars-prill ka zhvilluar gjithsej 106 hetime: 96 për shpërdorim të detyrës zyrtare dhe 10 për marrje të ryshfetit. Prej tyre vetëm 2 (dy) janë arrestuar, 16 raste janë dërguara në Prokurori me kryerës të njohur, 26 raste të dërguara me raport të veçantë në Prokurori. Ndërkaq vlera e dëmeve të supozuara përlllogarit të jetë 139355.00 Euro: 131,950.00 për shpërdorim të pozitës zyrtare ose autorizimit dhe 7,405.00 për marrje të ryshfetit.

Doganat e Kosovës gjatë dy muajve (mars dhe prill) kanë shqiptuar gjithsej 5 masa disiplinore. Këto masa kanë qenë vetëm për muajin prill. Në kuadër të tyre janë 3 vërejtje me shkrim dhe 2 sosh rekomandim për trajnim. Ndërkaq në kuadër të Sektorit për Standarde Profesionale janë paraqitur gjithsej 8 raste: 4 në muajin mars dhe 4 të tjera në muajin prill. Në muajin mars janë shqiptuar për neglizhencë gjatë kryerjes së detyrës zyrtare, kurse në muajin prill janë shqiptuar për shkak të dëmtim të pronës së Doganës (1), për mos-paraqitje në punë (1) dhe 2 raste të tjera për neglizhencë gjatë kryerjes së detyrës zyrtare.

Hyrje

Niveli i lartë i korrupsionit¹ dhe shtrirja e gjerë e tij në instancat më të larta dhe më të ulëta qeverisëse përbën rrezikun kryesor për proceset e shtet-ndërtimit², zhvillimin ekonomik³, transicionin demokratik⁴ dhe qeverisjen cilësore⁵. Ky konstatim pranohet gjerësisht nga segmente të ndryshme vendore dhe ndërkombëtare. Të gjithë pajtohen se korrupsioni jo vetëm që është duke i dëmtuar interesat e qytetarëve të Kosovës, por edhe procesin e integritetit të Kosovës në Bashkimin Evropian.⁶ Niveli i lartë i korrupsionit dhe krimit të organizuar ka alarmuar edhe deputetët e Bundestagu-t gjerman. Disa nga ata kanë pohuar që “paratë e qytetarëve gjermanë po investohen në vila private të politikanëve kosovare”.⁷ Në këtë linjë

janë edhe raportet e shumta prestigjioze ndërkombëtare. Ato kanë pasqyruar një shkallë të lartë të korrupsionit, krimit të organizuar dhe ekonomisë informale. Bazuar në të gjeturat e tyre Kosova renditet krahas shteteve më të korruptuara në botë dhe përkrah shteteve të dështuara. Derisa bartësit institucionalë kanë premtuar se do ta luftojnë korrupsionin dhe krimin e organizuar, opozita ka shprehur kritikën, akuzat dhe mosbesimin e saj. Në këtë kontekst, duke parë me shqetësim të madh këtë fenomen endemik, Lëvizja FOL, me përkrahje të USAID-it përmes Programit për Fuqizimin e Shoqërisë Civile i implementuar nga ISC - Instituti për Komunitete të Qëndrueshme, është duke e realizuar projektin e saj ‘Monitoruesi i Korrupsionit’ që nga Janari i vitit 2010. Përmes këtij projekti FOL mëton të nxjerrë në shesh (mos)punën e institucioneve karshi korrupsionit, duke ndikuar që kjo luftë të jetë në krye-agjendën e të gjitha institucioneve të Republikës së Kosovës”.⁸ FOL konsideron se lufta ndaj korrupsionit duhet të kalojë nga sfera e retorikës në atë të veprimeve konkrete, qasjes serioze dhe rezultateve të prekshme. Kjo është rruga e vetme që Kosova ta përmirësojë legjitimitetin e saj të brendshëm dhe ndërkombëtar. Ta etablojë demokracinë, shtetin e së drejtës dhe të jetë e krahasueshme me shtetet perëndimore dhe shoqëritë e lira.

KOHA është TANI.

¹ Kodi i Përkohshëm Penal i Kosovës sanksionon 13 lloje të veprave korruptive: shpërdorim të detyrës zyrtare ose autorizimit, përvetësim gjatë ushtrimit të detyrës, mashtrim në detyrë, përdorim i paautorizuar i pasurisë, marrja e ryshfetit, dhënia e ryshfetit, ushtrim i ndikimit, nxjerrja e kundërligjshme e vendimeve gjyqësore, zbulim i fshehtësive zyrtare, falsifikim i dokumenteve zyrtare, arkëtim dhe pagesa e paligjshme, lirimi i kundërligjshëm i personit të privuar nga liria, përvetësim i kundërligjshëm i pasurisë me rastin e bastisjes apo ekzekutimit të vendimit gjyqësor

² Kjo tezë është rezultat i observimeve empirike, pasi që niveli i lartë i korrupsionit po e dëmton seriozisht legjitimitetin e brendshëm dhe atë ndërkombëtar të Kosovës

³ Më shumë rreth efekteve negative dhe të dëmshme të Korrupsionit shih <http://www.oecd.org> dhe website-n dhe Raportet e Transparency International: <http://www.transparency.org>

⁴ James B. JACOBS: Korrupsioni dhe Demokracia, Kappa Phi Journal, Volumi 84, 2004, fq. 21

⁵ United States Agency for International Development (USAID) - Tw luftosh korrupsionin: http://www.usaid.gov/our_work/democracy_and_governance/technical_areas/anti-corruption/

⁶ Renzo DAVIDDI: Korrupsioni po e dëmton procesin e integritetit të Kosovës në BE, Koha Ditore, 11 qershor, 2010, fq. 6

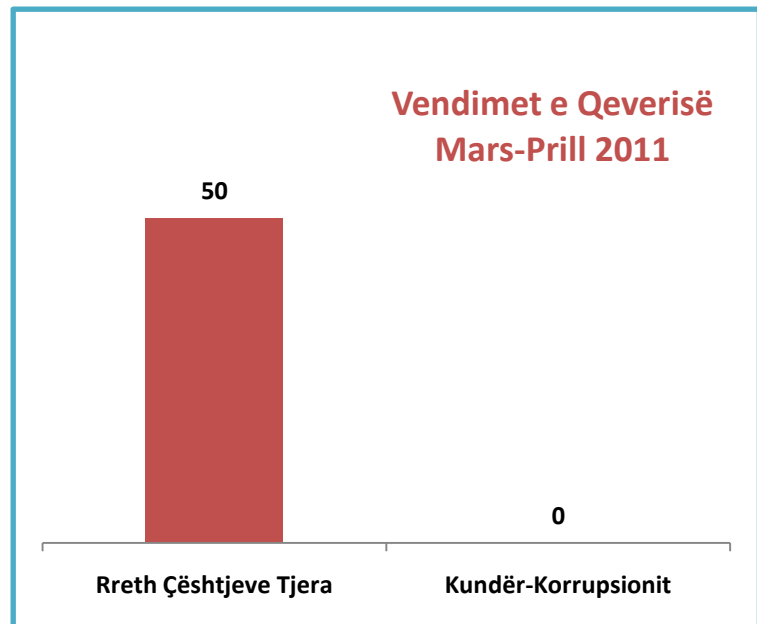
⁷ Florian HAHN, Botuar në Koha Ditore: Deputetët gjermanë akuzojnë Qeverinë e Kosovës për krim dhe korrupsion, 11 qershor, 2010, fq. 4

⁸ Hasan PRETENI - Edicioni i Lajmeve (19:30), RTK, 6 qershor, 2010

Qeveria e Kosovës

Qeveria e Kosovës gjatë dy muajve (mars dhe prill) ka miratuar gjithsej 50 (pesëdhjetë) vendime. Nga këto vendime asnjë nuk ka qenë në luftë kundër korrupsionit, krimin të organizuar apo ekonomisë informale. Në kuadër të këtyre vendimeve ka qenë edhe ai për themelimin e Njësisë për Bashkëpunim Ndërkombëtar në Zbatimin e Ligjit.⁹ Kjo njësi do të funksionojë Brenda Policisë së Kosovës dhe do të bashkëpunojë me Ministrinë e Punëve të Brendshme, Ministrinë e Drejtësisë, Ministrinë e Financave dhe Prokurorinë e Shtetit. Përveç këtij vendimi është edhe ai i Strategjisë Legjislative për vitin 2011.¹⁰ Në kuadër të kësaj strategjie do të hyjnë: projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit për Deklarimin, Prejardhjen dhe Kontrollin e Pasurisë dhe të Dhuratave të Zyrtarëve të Lartë Publik, ai për Parandalimin e Konfliktit të Interesit, projekt-ligji për mbrojtjen e raportuesve (whistle blowers law), projektligji për Parandalimin dhe Luftimin e Krimin të Organizuar, projektligji për ndryshimin dhe plotësimin e Ligjit mbi Prokurimin Publik dhe ai për Financimin e Subjekteve Politike.¹¹ Ndryshimi i ligjeve ekzistuese dhe miratimi i projektligjeve të tjera përbëjnë hapin më të rëndësishëm për

kompletimin e paketës anti-korrupsion, e cila më pastaj do t'i reduktojë ndjeshëm hapësirat ligjore që ekzistojnë në ligjet ekzistuese për parandalimin dhe luftimin e korrupsionit.

Kuvendi i Kosovës

Kuvendi i Kosovës gjatë dy muajve (mars dhe prill) ka mbajtur gjithsej 7 seanca plenare. Prej tyre 4 (katër) janë mbajtur në muajin mars dhe 3 (tri) sosh në muajin prill. Në seancën e parë është miratuar vendimi i Qeverisë lidhur me zgjatjen e ndarjeve buxhetore për muajin mars 2011.¹² Në seancën e dytë është diskutuar për bisedimet ndërmjet Prishtinës dhe Beogradit për Kosovën. Deputetët e opozitës (LDK, Vetëvendosje! dhe AAK-së) kanë shprehur kritikën e tyre për fillimin dhe mënyrën e zhvillimit të negociatave, ndërsa shumica e deputetëve të pozitës

⁹ Qeveria e Kosovës, Vendimi nr. 04/02, 2 mars, 2011

¹⁰ Po aty, nr. 02/05, 16 Mars, 2011, fq. 1

¹¹ Me gjerësisht shih http://www.kryeministri-ks.net/repository/docs/Strategjia_Legjislative_2011-finale-e_miratuar_me_16_mars_2011.pdf

¹² Ky vendim, ani pse me shumë kritika, është miratuar nga ana e të gjithë deputetëve në sallë – 114 vota pro, asnjë kundër dhe asnjë abstenim.

i kanë përkrahur këto bisedime.¹³ Në seancën e tretë është miratuar rezoluta që autorizon Qeverinë e Kosovës për bisedime me Serbinë. Në këtë seancë është aprovuar edhe formimi i komisioneve parlamentare: 4 komisione të përhershme dhe 9 sosh funksionale.¹⁴ Ndërkaq në seancën e fundit për muajin mars janë miratuar projektligji për buxhetin e Kosovës dhe komisioni për regjistrimin e popullsisë, banesave dhe ekonomive familjare. Deputetët e opozitës e kanë kritikuar qeverinë Thaçi pse e ka inkorporuar privatizimin e Postë-Telekomit të Kosovës (PTK) brenda buxhetit. Përveç kësaj, opozitarët e kanë kritikuar edhe për rritjen e pagave, duke e akuzuar kryeministrin Thaçi që e ka përdorur këtë vendim vetëm për efekte elektorale. Në seancën e parë të muajit prill është bërë zgjedhja e presidentes. Me 80 vota pro është zgjedhur Ahtifete Jahjaga, 10 vota ka marrë Suzan Novbërdaliu dhe 10 vota të pavlefshme.¹⁵ Në atë të dytën është diskutuar mbi nevojën e themelimit të një komisioni parlamentar mbi hetimin e veprimtarisë së SHIK-ut, dukë përfshirë bazën legale të funksionimit të saj, mjetet e financimit, mekanizmat, përgjegjësitë, etj. Në këtë seancë është aprovuar themelimi i Komisioni për amendamentimin e Kushtetutës së Republikës së Kosovës dhe Komisioni për amendamentimi e Ligjit përzgjedhjet e përgjithshme të Republikës së Kosovës.¹⁶ Po ashtu, gjatë kësaj seance është zgjedhur Governori i ri i Bankës Qendrore të Kosovës (BQK), Gani Gërguri. Ky nga 99 vota ka marrë

gjithsej 58 vota, 15 i ka marrë kundër-kandidati i tij dhe 26 vota kanë qenë të pavlefshme.¹⁷ Në këtë seancë janë miratuar edhe një numër i madh raporteve, siç është ai i OSHP-së dhe KRPP-së. Ndërkaq në seancën e fundit të këtij muaji janë miratuar një sërë ligjesh tregtare dhe është miratuar një rezolutë për të shprehur qëndrimin afirmativ të Kosovës për integrimin e saj në Bashkimin Evropian.

Sistemi Gjyqësor

Njëra ndër pushtetet më të rëndësishme në kuadër të cilitdo sistem politik është pushteti gjyqësor. Ky pushtet, nëse është i paanshëm dhe i pavarur, apriori parandalon dhe kufizon çdo lloj mundësie për shpërdorim të parasë publike apo për keqpërdorim të pozitës zyrtare. Njëra nga arsyet pse korrupsioni dhe krimi i organizuar është shtrirë gjithandej institucioneve është edhe zhytja e vet sistemit gjyqësor në korrupsion pikërisht rënia e tij në grackën e presioneve dhe interferimeve politike. Një konstatim të tillë e konfirmon edhe Raporti i vitit të kaluar i EULEX-it, i cili thekson se sistemi i drejtësisë në Kosovës ende tregon shenja të dobësisë. Më tutje thuhet se interferencat në nivele të ndryshme dhe në forma të llojllojta janë evidentuar.¹⁸ Gjyqësori i Kosovës vazhdon të jetë institucioni që qytetarët janë më së paku të kënaqur. Edhe Raporti i Paralajmërimit të Hershëm kishte regjistruar një rënie prej 10% që shënon nivelin më të ulët të regjistruar

¹³ Kuvendi i Kosovës, Transkripti i Seancës Plenare, 7 Mars 2011

¹⁴ Po aty, Transkripti i Seancës Plenare, 10 Mars, 2011

¹⁵ Po aty, Transkripti i Seancës Plenare, 7 Prill 2011

¹⁶ 76 vota kanë qenë pro, 6 kundër dhe 4 abstenime

¹⁷ Lwvizja FOL, monitorimi i Kuvendit të Kosovës, 22 Prill, 2011

¹⁸ Program Raporti 2010: Ndërtimi i Përbashkët i Ndryshimit të Qëndrueshëm, EULEX, qershor 2010, fq. 9

ndonjëherë.¹⁹ Prandaj, meqë demokracitë assesi nuk mund të funksionojnë pa sistemin gjyqësor, ngase garanton dhe kontrollon pushtetet tjera, atëherë edhe Kosova duhet të ndërmarrë hapa të shpejtë dhe seriozë për reformimin e thellë të saj.

Këshilli Gjyqësor i Kosovës - KGJK gjatë tre mujorit të parë nuk është treguar produktive në zgjidhjen e lëndëve anti-korrupsion. Bazuar në statistikën e saj shohim se në kuadër të kategorisë “shpërdorim me detyrën zyrtare ose autorizimit kanë qenë 81 lëndë të pazgjidhura në fillim të periudhës raportuese, 17 lëndë të pranuar në punë, 98 lëndë aktualisht në punë, vetëm 14 lëndë të zgjidhura dhe gjithsej 84 lëndë kanë mbetur të pazgjidhura.

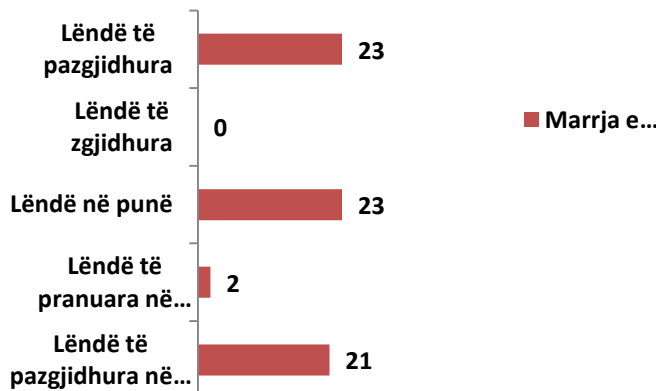
**Statistikat e KGJK-së
Janar-Mars 2011**

Në kuadër të kategorisë “marrja e ryshfetit” kemi 21 lëndë të pazgjidhura në fillim të periudhës raportuese, 2 të pranuar në punë, 23 lëndë aktualisht në

punë, 0 lëndë të zgjidhura dhe 23 kanë mbetur të pazgjidhura.

**Statistikat e KGJK-së
Janar-Mars 2011**

Ndërkaq në kuadër të kategorisë “dhënie e ryshfetit” kemi 9 lëndë të pazgjidhura në fillim të periudhës raportuese, 0 lëndë të pranuar në punë, 9 lëndë aktualisht në punë, 0 lëndë të zgjidhura dhe 9 kanë mbetur të pazgjidhura.

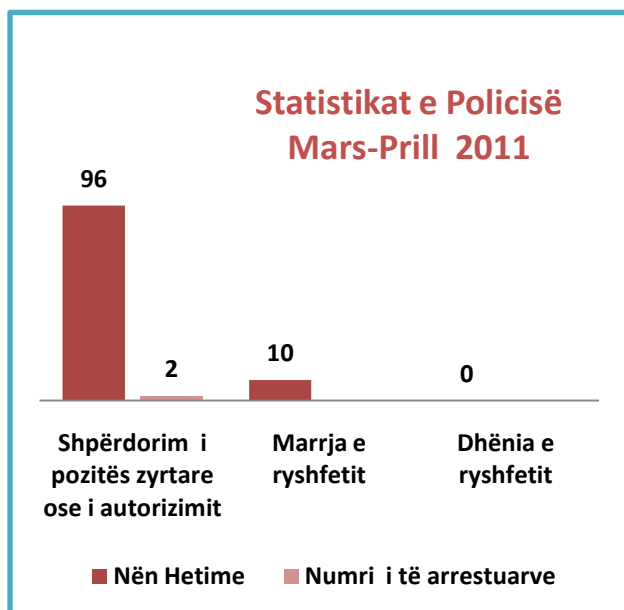
**Statistikat e KGJK-së
Janar-Mars 2011**

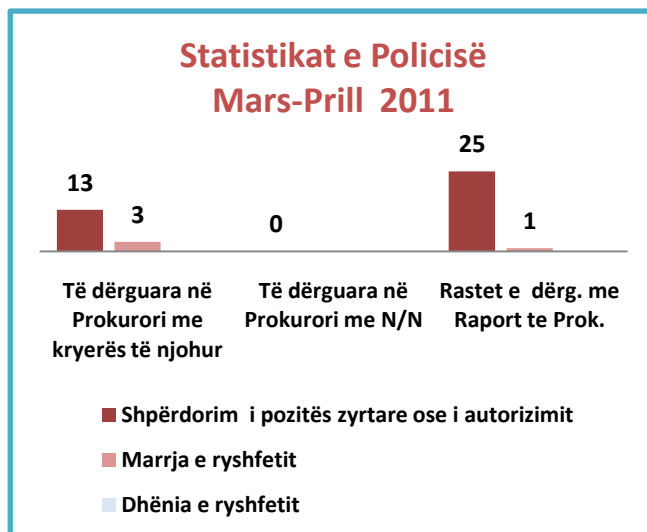
¹⁹ Raporti i Parlajmërimit të Hershëm, UNDP Kosovë, 27 mars, 2010, fq. 2

Policia e Kosovës

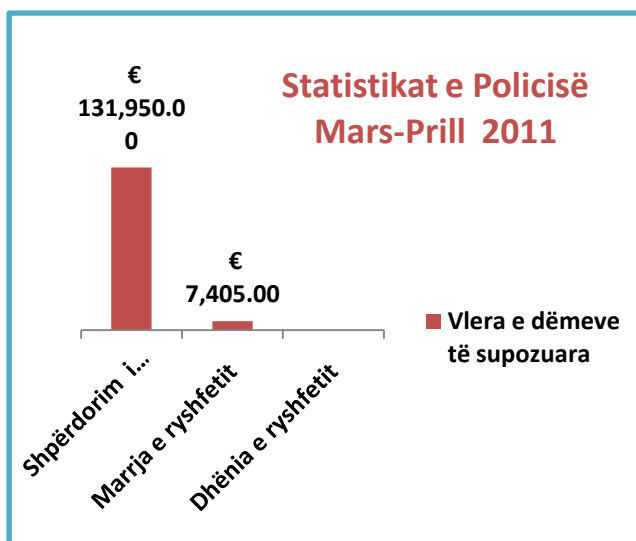
Policia e Kosovës perceptohet nga qytetarët e Kosovës si institucioni më i besueshëm dhe më pak i korruptuar. Raporti i EULEX-it ka treguar një shkallë progresioni të Policisë së Kosovës në relacion me kundërvënien ndaj korrupsionit dhe krimit të organizuar²⁰. Sipas statistikave të Drejtorisë për Hetimin e Krimeve Ekonomike dhe Korrupsion (DHKEK) rezulton se në muajt mars-prill janë zhvilluar gjithsej 106 hetime: 96 për shpërdorim të detyrës zyrtare dhe 10 për marrje të ryshfetit. Prej tyre vetëm 2 (dy) janë arrestuar në kuadër të kategorisë shpërdorim me detyrën zyrtare ose i autorizimit.

16 janë dërguara në Prokurori me kryerës të njohur, 26 raste të dërguara me raport të veçantë në Prokurori.

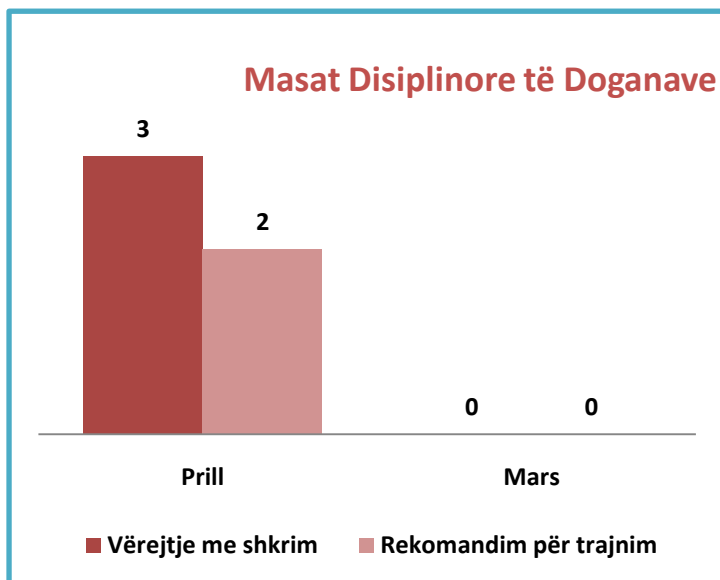
Ndërkaq vlera e dëmeve të supozuara përlllogaritët të jetë 139355.00 Euro: 131,950.00 për shpërdorim të pozitës zyrtare ose autorizimit dhe 7,405.00 për marrje të ryshfetit.

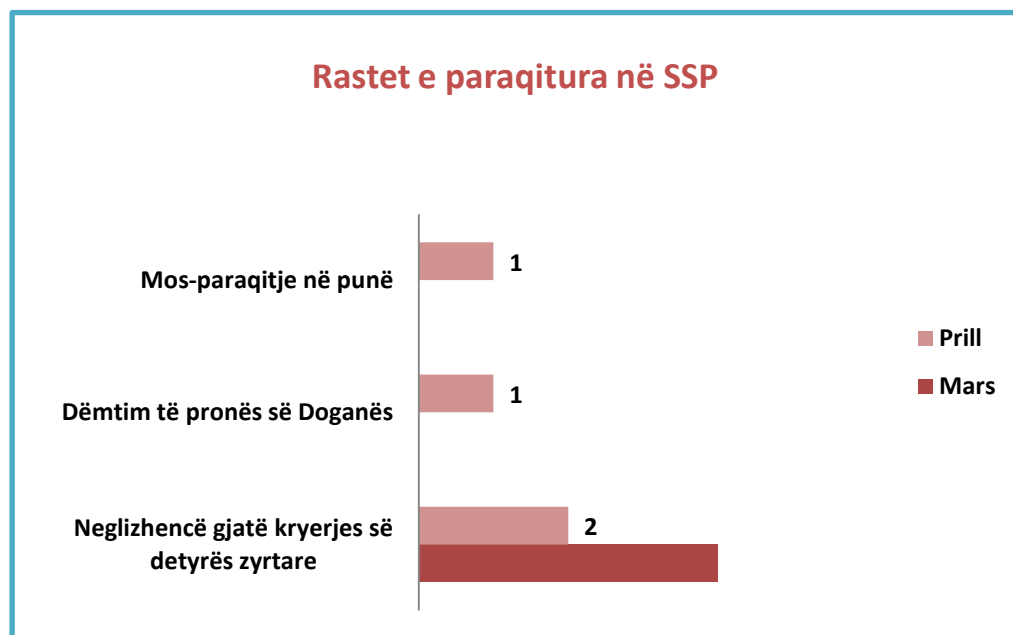
²⁰ Program Raporti 2010: Ndërtimi i Përbashkët i Ndryshimit të Qëndrueshëm, EULEX, qershor 2010, fq. 13-23

Doganat e Kosovës

Doganat e Kosovës gjatë dy muajve (mars dhe prill) kanë shqiptuar gjithsej 5 masa disiplinore. Këto masa kanë qenë vetëm për muajin prill. Në kuadër të tyre janë 3 vërejtje me shkrim dhe 2 sosh rekomandim për trajnim.

Ndërkaq në kuadër të Sektorit për Standarde Profesionale janë paraqitur gjithsej 8 raste: 4 në muajin mars dhe 4 të tjera në muajin prill. Në muajin mars janë shqiptuar për neglizhencë gjatë kryerjes së detyrës zyrtare, kurse në muajin prill janë shqiptuar për shkak të dëmtim të pronës së Doganës (1), për mos-paraqitje në punë (1) dhe 2 raste të tjera për neglizhencë gjatë kryerjes së detyrës zyrtare.

Falënderime

Publikimi i këtij Raporti u mundësua nga USAID përmes Programit për Fuqizimin e Shoqërisë Civile i implementuar nga ISC - Instituti për Komunitete të Qëndrueshme (Institute for Sustainable Communities). Ky Raport, po ashtu, është produkt dhe rezultat i kontributit të një ekipi të përkushtuar, si nga stafi i lëvizjes FOL, por edhe nga bashkëpunëtorët e jashtëm. Në këtë kontekst, Lëvizja FOL falënderon publikisht të gjithë personat që punuan në sigurimin e informacioneve dhe përpilimin e këtij raporti. Të gjitha Raportet e Lëvizjes FOL mbi Aktivitetet e Institucioneve Publike të Kosovës në Luftë kundër Korrupsionit janë të publikuara në këtë webfaqe: www.monikorr.org

Rreth Lëvizjes FOL

Lëvizja FOL angazhohet për të fuqizuar ndikimin qytetar në vendimmarrje, për qeverisje të përgjegjshme dhe efikase. FOL është thellësisht e përkushtuar që të punojë në përmirësimin dhe arritjen e niveleve më të mira të përfaqësimit qytetar në jetën publike. FOL punon për qeverisje të mirë dhe të bazuar në parimet demokratike, për institucione të përgjegjshme, transparente dhe llogaridhënëse, si dhe për zbatim dhe hartim të ligjit me pjesëmarrje. Prandaj, shpenzimi i fondeve publike, konfliktit të interesit, neglizhenca dhe përgjegjësia institucionale, si dhe qasja në informacione zyrtare, përbëjnë çështjet kryesore të punës së FOL. Në përmbushje të këtyre qëllimeve, FOL mëton të luftojë apatinë dhe indiferencën qytetare si dhe ta bëjë më

aktiv dhe më të dëgjueshëm zërin e qytetarit; ta bëjë atë pjesë aktive të interesit të komunitetit dhe përherë të gatshëm që t'i kundërvihet abuzimit, keqpërdorimit, korrupsionit dhe formave tjera deformuese të qeverisjes.

Kontakto:

Andrea Gropa 35, 100000 Prishtinë,
Republika e Kosovës
Mob: +377 (0) 44 131 542
Web: levizjafol.org
E-mail: info@levizjafol.org